

تحلیل عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی

عباس نظریان مادوانی^{۱*}، آمنه رجب حسنی^۲

۱- استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی ۲- کارشناس ارشد تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۱۰/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۶/۰۲/۱۲

Analysis of Individual and Organizational factors affecting on Sports lawsuits

Abbas Nazarian Madavani^{1*}, Ameneh Rajab Hassani²

1- Assistant Professor of Sport Management, shahid Rajaei University
2- M. A. in Physical Education and Sport Sciences, shahid Rajaei University

Received: (2017/01/19)

Accepted: (2017/05/31-2)

Abstract

The aim of this study was to analysis individual and organizational factors affecting the sports lawsuits. The population of this study, 72 cases related to sports activities recorded in the centers and the courts of Tehran that according to the limited number of registered cases on the census sampling method was used. The research method was applied and the descriptive-analytical. Questionnaire and Semi-structured interviews with experts in the sports official, professors and judges with expertise in this type of cases, was used to implement the research. Face and content validity of instruments by professors and experts in the subject of official (Sports Affairs) was approved. The reliability rate of inconsistency through the Analytic Hierarchy Process (AHP), less than 0.1 was determined that was acceptable. In order to analyze the data and Prioritization factors identified, the software expert choice was used. The results showed that the human factor with the greatest weight (0.688) in the first place, and Organizational factors weighing (0.233) secondary effects to create lawsuits are related to sports activities. In addition, the study showed physical factors (buildings and equipment) weighing (0.079) in this study is the third priority.

Keywords

Individual factors, Organizational factors, Sport lawsuit

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، تحلیل عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی بود. جامعه آماری این تحقیق ۷۲ پرونده مرتبط با فعالیت های ورزشی ثبت شده در مراکز و مراجع قضائی شهر تهران بود که با توجه به محدود بودن تعداد پرونده های ثبتی مربوط، از شیوه تمام شمار استفاده شد. روش تحقیق به لحاظ هدف از نوع کاربردی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی بود. از پرسشنامه محقق ساخته و مصاحبه نیمه ساختمند با کارشناسان رسمی دادگستری در امور ورزش، اساتید صاحب نظر و قضات دادگستری دارای تجربه بررسی این نوع از پرونده ها، جهت اجرای پژوهش استفاده شد. روایی صوری و محتوایی ابزارها توسط اساتید صاحب نظر در موضوع و کارشناسان رسمی دادگستری (امور ورزشی) مورد تایید قرار گرفت. پایایی نیز از طریق نرخ ناسازگاری روش تحلیل سلسله مراتبی AHP کمتر از ۰/۱ تعیین شد که قابل قبول بود. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها و اولویت بندی عوامل شناسایی شده، از نرم افزار خبره، استفاده شد. نتایج تحقیق نشان داد که عامل انسانی (فردی) با بیشترین وزن (۰/۶۸۸) در اولویت اول و عامل سازمانی با وزن (۰/۲۳۳) در اولویت دوم اثرگذاری در ایجاد دادخواهی های مرتبط با فعالیت های ورزشی قرار دارند. ضمناً در بررسی ها مشخص شد عامل فیزیکی (امکان و تجهیزات) با وزن (۰/۰۷۹) در اولویت سوم این پژوهش قرار دارد.

واژه های کلیدی

عوامل فردی، عوامل سازمانی، دادخواهی ورزشی

مقدمه

ورزش در زمان حاضر نقش مهمی در زندگی انسان دارد و بازی های ورزشی دیگر به جنبه تفریح و سرگرمی محدود نمی گردد، بلکه به ابزاری محوری در تربیت نسل جوان و عاملی موثر برای سلامتی تبدیل شده و از آن به عنوان یکی از ضرورت های زندگی یاد می شود. یافته های برآمده از اجرای برنامه آموزش اثربخش، نشانگر این است که برخی از معلمان و مربیان ورزش از دانش کافی در خصوص ورزش و تربیت بدنی و بویژه موضوعات قانونی ورزش برخوردار نیستند (۲۶). ورزش گذشته از آثار بهداشتی، فرهنگی و اجتماعی، از نظر ملی و سیاسی نیز جایگاهی پر اهمیت یافته، تا آنجا که بسیاری از کشورها سرمایه های کلانی را در این مسیر صرف می کنند (۳). با این حال مسابقات و بازی های ورزشی، با وجود فوائد متعدد، خطرات و حوادث فراوانی را به همراه دارد. بسیاری از حرکات ورزشی که نیازمند ارائه قدرت و مهارت ورزشکار است، به همراه خود آسیب هایی را نیز دربردارد که به ورزشکاران حریف وارد می آید (۳). از همین رو همگام با رشد و توسعه روز افزون ورزش در جهان و بروز حوادث و اتفاقات گوناگون در آن و با پیچیدگی و گسترش سازمان ها و نهادها و فعالیت های ورزشی در جهان، لزوم تدوین و تنظیم تدابیر و ضوابط ویژه ای برای اعمال نظارت و کنترل وقایع محیط های ورزشی، هر روز بیشتر از گذشته احساس می شود و همین موضوع دست اندرکاران مسائل حقوقی و قانونگذار را بر آن داشته است تا با جدیت و پشتکار بیشتری نسبت به پیش بینی و وضع قوانین و مقررات مخصوص رویدادها و مجامع ورزشی اقدام و نسبت به تدوین مجموعه قوانین حاکم و ناظر بر ورزش عمل کنند (۲۰). در همین راستا حقوق ورزشی یا حقوق ورزش به عنوان یکی از گرایش های علم حقوق به منظور بررسی حقوقی حوادث در ورزش ایجاد شد. واژه ورزش در این گرایش دارای مفهوم وسیعی است و منظور از حوادث ورزشی تمامی جرائم و شبه جرائمی است که توسط ورزشکاران، معلمین، مربیان، مدیران، تماشاگران، سازندگان و تولیدکنندگان لوازم و تجهیزات و امثال آنها به طور مستقیم یا غیرمستقیم در رابطه با ورزش انجام می گیرد و موضوع این وقایع ممکن است سلامتی، جان، اموال، حیثیت، شرافت و سایر حقوق قانونی اشخاصی باشد که در محدوده ورزش مشارکت دارند (۲۵). بنابراین هدف از طرح دعاوی و محاکمات، احقاق حق در امور مدنی و تحمیل مجازات بر مجرمین در امور کیفری است. لذا برای رسیدن به این هدف، یک سری قواعد و مقررات و روش هایی

از سوی قانونگذار معین و مقرر گشته است که اصحاب دعوا و قاضی دادگاه و سایر دست اندرکاران قضائی طبق آنها اقدام نمایند (۲۵). امروزه حقوق ورزش در ایران نیز مورد توجه ویژه قانونگذاران قرار گرفته است به طوری که قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ (ماده ۱۵۸) حوادث ناشی از عملیات ورزشی را مشروط بر اینکه سبب آن حوادث نقض مقررات مربوط به آن ورزش نباشد و مقررات آن هم با موازین شرعی مخالفت نداشته باشد، جرم محسوب نمی کند (۶). اگرچه در زمان های گذشته، دادخواهی مسئله اصلی برای صدمات ورزشی نبود و شرکت کنندگان ورزشی پذیرفته بودند که خطر برای شرکت کننده در فعالیت های بدنی وجود دارد، اما در جامعه امروز دادخواهی بر ضد کسب و کارها، متداول و معمولی است و دادخواهی ها در فعالیت ها و مناسبات ورزشی تفریحی نیز افزایش یافته است (۶). سابقه دادخواهی در امور ورزش به زمانی بر می گردد که دادگاهی در نیوجرسی رای به پرداخت بیش از یک میلیون دلار غرامت به دادخواست غفلت در آسیب دیدگی یک ورزشکار ژیمناستیک و دادگاهی در کالیفرنیا رای به پرداخت ۳۰۰۰۰۰ دلار غرامت غفلت در آسیب دیدگی یک بازیکن فوتبال داد و دوره جدیدی در نظارت بر فعالیت های ورزشی در سال ۱۹۶۰ رقم زد (۱۶). تا قبل از سال ۱۹۶۰، آسیب های شرکت کنندگان و پذیرش خطر آسیب دیدگی در ورزش به عنوان بخشی از ماهیت بازی و فعالیت های ورزشی مطرح بود. تقریباً از سال ۱۹۷۰ آگاهی والدین و ورزشکاران در زمینه حقوق و جبران خسارت از موسسات ورزشی افزایش یافت (۱۶). به عنوان نمونه تصمیم و رای هیئت منصفه سال ۱۹۸۲ در رابطه با حادثه مدرسه عمومی تامسون، بیشترین توجه را به خود جلب کرد. در این رای مبلغ ۲/۶ میلیون دلار غرامت به یک بازیکن فوتبال مدرسه متوسطه که از ناحیه گردن متحمل آسیب شده بود، پرداخت شد. بعد از این حوادث بود که مشاوره در زمینه مدیریت خطر و ایمنی ورزشی در تاسیسات تفریحی و ورزشی برای راه های پیشگیری و اداره کردن خطرات ارائه شد (۱۳). در سالهای گذشته پژوهشهای متمرکز بر موضوعات قانونی و حقوقی در ورزش رو به افزایش بوده است بطوریکه به عنوان نمونه در پژوهشی نرخ اقامه دعوی در ورزش کشورهای مشترک المنافع در مصدومیت های ناشی از فعالیت های ورزشی (۳۱/۷۸ درصد)، در دعاوی حقوقی علیه مربیان (۲۸/۹۷ درصد)، در دعاوی حقوقی علیه تیم پزشکی (۲۴/۳۰ درصد)، در دعاوی حقوقی علیه ورزشکاران (۲۰/۵۶ درصد)، در

جوان ۳۵-۲۰ ساله کشور بصورت نامنظم بخشی از زمان روزمره خود را با پرداختن به فعالیت های ورزشی می گذرانند. در باب اهمیت پرداختن به موضوع حاضر همین بس که در سال های اخیر پژوهشگران زیادی حوزه تحقیقی خود را به موضوع حقوق ورزش، اختصاص داده اند. بطور نمونه در تحقیقی با عنوان "بررسی میزان شیوع آسیب های ورزشی در مدارس متوسطه (پسرانه) مشهد"، علل وقوع آسیب های ورزشی را به ترتیب به عملیات ورزشی خطا با ۳۲ درصد، نقش وسایل و امکانات ۳۱ درصد، عدم رعایت نکات ایمنی به میزان ۲۸ درصد و ضعف قوای جسمانی ۹ درصد اعلام کرد (۳۸). در مطالعه‌ی فروغی (۱۳۸۴) نتایج حاکی از این بود که درصد کمی (۱۷ درصد) از مربیان ورزش با مبحث حقوق ورزشی آشنایی دارند (۱۱). ضمن اینکه پژوهش فارسی (۱۳۸۵) با عنوان ارزیابی وضعیت ایمنی فضاهای ورزشی آموزشی (مدارس دانشگاه های کشور) نشان داده است که به طور کلی فضاهای داخلی زمین های ورزشی و همچنین وضعیت تجهیزات ورزشی مورد استفاده در اماکن و فضاهای ورزشی از نظر ایمنی در سطح پایینی قرار دارند (۱۰). نتایج پژوهش تاج و همکاران (۱۳۹۱) تحت عنوان ارزیابی میزان آگاهی مربیان و مدیران ورزشی از قوانین ورزشی، نشان دهنده اینست که بسیاری از مسائل و مشکلات حقوقی در زمینه ورزش با عدم آگاهی مربیان و مدیران ورزش ارتباط دارد (۴۰). از دیدگاه مالوی (۲۰۰۱) مدیران اغلب درصدد فرار از مسئولیت ناشی از تقصیر کارکنان خود و یا کسانی که برای آنها کار می کنند، هستند و استدلال آنها این است که فعالیت های ورزشی عملاً تحت نظارت آنها قرار ندارند، در حالی که هر مدیر در قبال اعمال خطای کارکنان خود مسئول است (۲۳). در پرونده دعوی کین علیه مجتمع آموزشی راکریج، تیم کارشناسان تحقیقاتی و دادگاه مسئولین مجتمع را مقصر دانستند. موضوع دعوا صدمه وارده در یک بازی فوتبال دبیرستانی بود که بازیکن فوتبال هنگامی که از ناحیه ستون فقرات دچار ضایعه شدیدی می گردد توسط سایر بازیکنان و نه به وسیله برانکارد به خارج از زمین منتقل می شود. کارشناس تحقیقات اعلام کرد شرایط حاکم بر حادثه اقتضا داشته است که احتیاط های ویژه اعمال شود در حالی که معلم و مسئولین به مراقبت های عادی اکتفا کرده اند (۲۹). نتایج پژوهش نظریان (۱۳۹۵) نشان داد از دیدگاه مدیران اجرایی ورزش و استادان دانشگاهی مدیریت ورزشی از بین چهار مؤلفه تشکیل دهنده عامل قانونمداری مرتبط با صلاحیت های قانونی مدیران ورزشی، به ترتیب مؤلفه های «تدوین

دعوی حقوقی علیه مدیران و برگزارکنندگان رویدادهای ورزشی (۲۴/۵۵ درصد)، در دعوی حقوقی علیه داوران ورزشی (۶۳/۴۱ درصد)، در دعوی حقوقی علیه تماشاگران ورزشی (۳۹/۲۱ درصد) اعلام شد (۳۰). ضمن این که از نظر کارشناسان رسمی دادگستری پژوهش حاضر، در ایران همه ساله پرونده های مختلفی مرتبط با ورزش در مراجع قضایی ثبت می گردد که نرخ تقریبی دعوی ورزشی مرتبط با مرگ و میر نزدیک به ۳۰ مورد، ضرب و جرح بیش از ۷۰۰ مورد، دعوی مرتبط با قرارداد اماکن ورزشی نزدیک به ۵۰ مورد، دعوی مرتبط با قراردادهای ورزشکاران بیش از ۵۰ مورد در سال است. به طور کلی یافته های پژوهش یافته های پژوهش جهاننیده (۱۳۸۹) نشانگر این است که فعالیت ورزشی برای همه ورزشکاران به صورت بالقوه متضمن خطرات متفاوتی است. این خطرات تنها به خود ورزشکار منحصر نیست، بلکه سایر اشخاص و اشیاء مانند حریف، تماشاگر و تجهیزات را نیز در بر می گیرد (۱۷). از آنجاییکه ورزش یک پدیده اجتماعی است و هر پدیده اجتماعی می تواند به دلایل گوناگون تحت تاثیر عوامل خطرزا قرار گیرد، ایجاد بحران و حادثه در اماکن و فعالیت های ورزشی برآیندی از کارکرد عناصر و عوامل موثر در حوزه های اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی جامعه است. بطوریکه عملکرد مناسب و مطلوب این حوزه ها رمز ثبات و امنیت در محیط های ورزشی است و عملکرد نامناسب و اختلال در کار هر یک از این حوزه ها سبب ظهور و بروز وضعیتی نامطلوب خواهد شد از همین رو پاجانت عقیده دارد که بحران و حادثه را نمی توان از یک منظر مورد بررسی قرار داد، بلکه در ایجاد بحران، عوامل انسانی، سیاسی، ساختاری و مدیریتی نقش مهمی را ایفا می کنند (۳۱). نتایج مطالعات سیدلر (۲۰۰۶) نشان می دهد بسیاری از مدیران اماکن و تاسیسات ورزشی از پیامدهای قانونی حوادث ایجاد شده در اماکن ورزشی آگاهی کافی ندارند، در حالیکه وجود هر عاملی که سلامتی کاربران اماکن ورزشی را به خطر اندازد می تواند پیگیری قانونی داشته باشد. در همین راستا تلاش در راستای کاهش صدمات قابل پیش بینی در ورزش از توجه زیادی برخوردار شده است که ناشی از افزایش دادخواهی ها از غفلت عوامل و رهبران برنامه های ورزشی و تفریحی است. از آنجایی که حتی حوادث ذاتی در رویدادهای ورزشی نیز به سمت دادخواهی پیش رفته است، لازم است صاحبان کسب و کار در ورزش بیش از گذشته در فکر تدارک محیطی کارآمد و امن به منظور پیشگیری از دادخواهی های قانونی باشند (۳۴). امروزه در ایران حدود ۱۲ میلیون دانش آموز و ۵ میلیون دانشجو در برنامه آموزشی رسمی و نزدیک به ۳۰ میلیون

حوادث ورزشی و در ادامه بعد از ثبت نظرات کارشناسان و قضات در برگه های از پیش تعیین شده، از پرسشنامه محقق ساخته اولویت بندی عوامل اثرگذار بر تشکیل پرونده دادخواهی از نگاه کارشناسان رسمی دادگستری، متخصصان صاحب نظر در امور ورزش و قضات دارای سابقه اعلام رای در این نوع پرونده ها استفاده شد. روایی صوری و محتوایی این ابزار توسط تعدادی از اساتید صاحب نظر در زمینه حقوق ورزش و کارشناسان رسمی دادگستری در امور ورزشی، مورد تایید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه نیز از طریق ناسازگاری روش تحلیل سلسله مراتبی در سطح کمتر از ۰/۱ به دست آمد. پرسشنامه ها به صورت حضوری به کارشناسان رسمی دادگستری و اساتید ارائه و بعد از توضیحات محقق و نظرات کارشناسان و متخصصان توسط محقق در برگه ها ثبت شد. در مورد قضات دادسراها نیز با هماهنگی قبلی با شعبات دارای پرونده های ورزشی هماهنگ شد و در جلسه ای نقطه نظرات آنها بصورت حضوری ثبت گردید و در جلسه دیگری اولویت بندی عوامل نیز ثبت گردید. به منظور تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده از نرم افزار خبره که یک نرم افزار تخصصی برای تجزیه و تحلیل به شیوه فرآیند سلسله مراتبی است، استفاده شد.

یافته های پژوهش

به طور کلی تعداد ۷۲ پرونده در این پژوهش مطالعه شد که به ترتیب بیشترین درصد موضوعی پرونده ها مربوط به پرونده های ژیمناستیک با ۳۴/۵۳ درصد، پرونده های مراکز آبی با ۱۶/۵۱ درصد، پرونده های مرتبط با ورزش های آموزشگاه ها (کلاس تربیت بدنی مدرسه و فعالیت های فوق برنامه ورزشی مدارس) با ۱۶/۴ درصد، پرونده های مربوط به ورزش های توپی با ۱۱/۱۱ درصد و پرونده های مربوط به ورزش های رزمی با ۸/۲۳ درصد بود. نکته قابل توجه این بود که بیشترین پرونده های فوتی ثبت شده در ورزش مربوط به ورزش های آبی و استخرهای شنا با ۸/۱۲ درصد بود (جدول ۱).

چارچوب قانونی برای مدیریت مالی (مالیاتی) سازمان، «شناخت مقررات قانونی رشته ورزشی تحت مدیریت» و «نگارش و پیروی از توافقی نامه های قراردادی برای کارکنان، ورزشکاران و سایرین» دارای رتبه اول تا سوم از نظر میزان اهمیت بودند (۲۶).

یافته های پژوهشی نظریان و همکاران (۲۰۱۵) نشان داد به طور کلی وضعیت معلمان تربیت بدنی استان البرز در قیاس با استانداردهای حرفه ای یک معلم تربیت بدنی از وضعیت مناسبی برخوردار است، اگرچه در برخی از استانداردها نیاز به تلاش و برنامه ریزی بیشتری مشاهده شد. بطور ویژه آنچه از این پژوهش بدست آمد ضعف معلمان تربیت بدنی استان البرز در بکارگیری فناوری های آموزشی در برنامه های آموزشی کلاس درس تربیت بدنی و کمبود آگاهی از خالهای قانونی قوانین و مقررات حرفه ای حاکم ورزش بود (۲۷).

با توجه به موارد مطروحه به نظر می رسد ضرورت تحقیق حاضر در وجود حوادث و اتفاقاتی است که همه روزه در ورزش اتفاق می افتد و دادخواهی های موضوع را افزایش داده است. بنابراین شناسایی عوامل موثر در این امر موجب اطلاع رسانی تخصصی در رابطه با پیامدهای قانونی بروز حوادث ورزشی بر عملکرد مدیران اماکن ورزشی، داوران، مربیان، ورزشکاران و برگزار کنندگان رویدادهای ورزشی و کاهش خسارات ناشی از غفلت خواهد شد و برنامه ریزی دقیق تر و قانونمند سازی برنامه ها و اجرای رویدادهای ورزشی را توسعه خواهد داد. از اینرو سوال اصلی تحقیق حاضر این است که چه عواملی در بروز دعاوی حقوقی مرتبط با فعالیت های ورزشی تاثیر می گذارند و اولویت این عوامل به چه شکلی است؟

روش شناسی پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی و از نظر روش توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری پژوهش حدود ۷۲ پرونده ثبت شده در مراکز و مراجع قضایی مرتبط با فعالیت های ورزشی بود. به منظور جمع آوری داده ها از دو پرسشنامه محقق ساخته همراه با مصاحبه حضوری استفاده شد. در ابتدا از فرم محقق ساخته چکیده نگاری پرونده های حقوقی

جدول ۱. وضعیت پرونده های بررسی شده

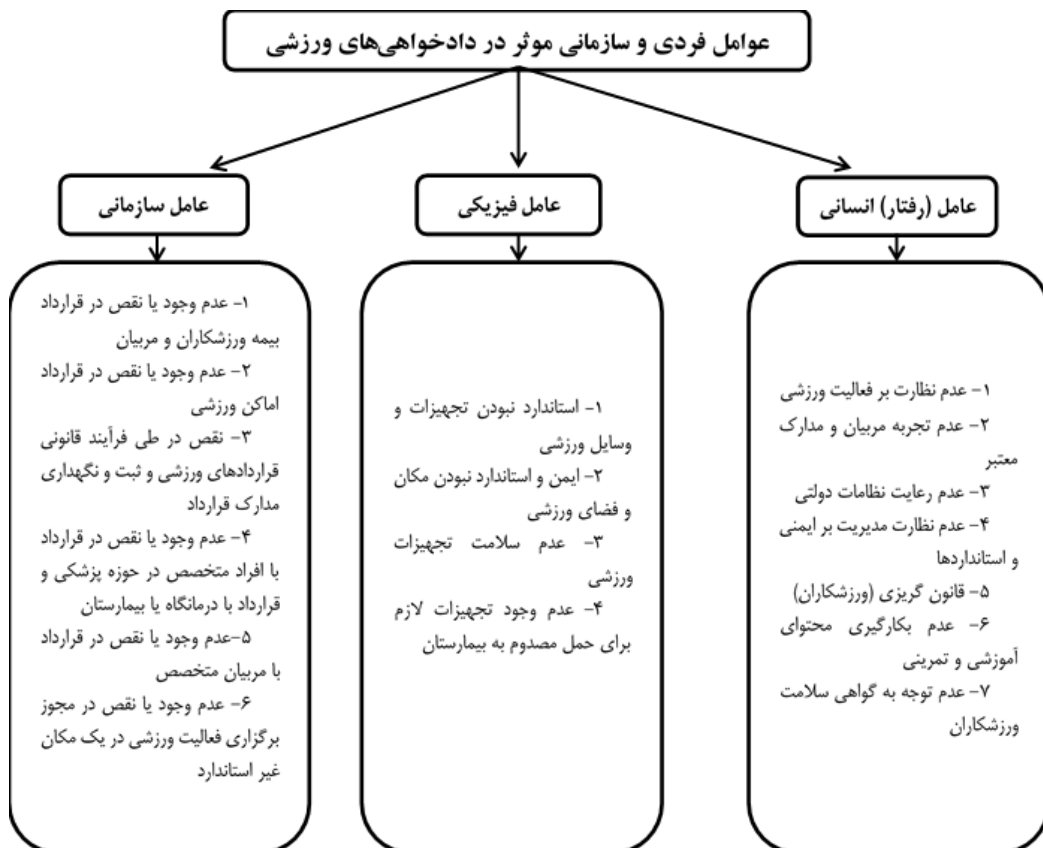
ردیف	موضوع پرونده	نوع صدمه	درصد	درصد کل
۱	پرونده های مراکز آبی	فوت	۸/۲۸	۱۶/۵۱
		مصدومیت و جراحت	۸/۱۳	

تحلیل عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی

۲	پرونده‌های مربوط به ورزش‌های رزمی	فوت	۳/۱	۸/۲۳
		مصدومیت و جراحت	۵/۱۲	
۳	پرونده‌های مربوط به ورزش‌های تویی	فوت	۳/۱	۱۱/۱۱
		مصدومیت و جراحت	۸/۰۱	
۴	پرونده‌های مدارس	مصدومیت	۱۶/۴	۱۶/۴
۵	پرونده‌های ژیمناستیک	مصدومیت	۳۴/۵۳	۳۴/۵۳
۶	سایر پرونده‌ها	فوت	۳/۱	۱۳/۲۲
		مصدومیت و جراحت	۱۰/۱۲	

فعالیت های ورزشی شناسایی گردید. نهایتاً این عوامل در یک سلسله مراتب سه سطحی دسته بندی گردید و مبنای پرسشنامه اولویت بندی عوامل از دیدگاه کارشناسان رسمی و قضات قرار گرفت. این سلسله مراتب در شکل ۱ نشان داده شده است.

یافته دوم این پژوهش تعیین عوامل موثر در دادخواهی های مرتبط با فعالیت های ورزشی بود. این مرحله پس از مطالعات پرونده های حقوقی و همچنین نظرات کارشناسان رسمی و قضات دارای سابقه در اعلام حکم پرونده های ورزشی، بدست آمد و عوامل موثر در دادخواهی های مرتبط با

جهت این امر از فرایند سلسله مراتبی AHP استفاده گردید. در ابتدا هر یک از عوامل شناسایی شده که شامل مجموعه‌ای از عناصر می‌باشند به شکل زیر کدبندی شدند (جدول ۲).

یافته سوم این پژوهش مربوط به اولویت بندی عوامل موثر در دادخواهی‌های حقوقی مرتبط با فعالیت های ورزشی از نظر کارشناسان رسمی و قضات بود. با توجه به تعداد عوامل شناسایی شده در بخش قبلی، اولویت‌بندی آن‌ها ضروری بود.

جدول ۲. کدبندی عوامل

کد	عناصر سازنده	کد	معیار
a_1	عدم نظارت بر فعالیت ورزشی	A	عامل انسانی
a_2	عدم تجربه مربیان و مدارک معتبر		
a_3	عدم رعایت نظامات دولتی		
a_4	عدم نظارت مدیریت بر ایمنی و استانداردها		
a_5	قانون گریزی (ورزشکاران)		
a_6	عدم بکارگیری محتوای آموزشی و تمرینی		
a_7	عدم توجه به گواهی سلامت ورزشکاران		
b_1	استاندارد نبودن تجهیزات و وسایل ورزشی	B	عامل فیزیکی
b_2	ایمن و استاندارد نبودن مکان و فضای ورزشی		
b_3	عدم سلامت تجهیزات ورزشی		
b_4	عدم وجود تجهیزات لازم برای حمل مصدوم به بیمارستان		
c_1	عدم وجود یا نقص در قرارداد بیمه ورزشکاران و مربیان	C	عامل سازمانی
c_2	عدم وجود یا نقص در قرارداد اماکن ورزشی		
c_3	نقص در طی فرآیند قانونی قراردادهای ورزشی و ثبت و نگهداری مدارک قرارداد		
c_4	عدم وجود یا نقص در قرارداد با افراد متخصص در حوزه پزشکی و قرارداد با درمانگاه یا بیمارستان		
c_5	عدم وجود یا نقص در قرارداد با مربیان متخصص		
c_6	عدم وجود یا نقص در مجوز برگزاری فعالیت ورزشی در یک مکان غیر استاندارد		

جدول ۳ نشان می‌دهد عامل (رفتار) انسانی با وزن ۰/۶۸۸ مهمترین عامل موثر در دادخواهی‌های مرتبط با فعالیت‌های ورزشی است.

در ادامه در اولویت بندی عوامل در سطح دوم درخت سلسله مراتب، نرخ ناسازگاری ماتریس ترکیبی بر اساس خروجی نرم‌افزار ۰/۰۶ / بدست آمد، که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ می‌باشد، ناسازگاری چندانی وجود ندارد. همانگونه که

تحلیل عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی

جدول ۳. وزن نهایی و اولویت بندی عوامل در سطح دوم درخت سلسله مراتب

عنوان	نام عوامل	وزن نهایی	اولویت	نرخ ناسازگاری
دادخواهی های ورزشی	عامل (رفتار) انسانی	۰/۶۸۸	۱	۰/۰۶
	عامل سازمانی	۰/۲۳۳	۲	
	عامل فیزیکی	۰/۰۷۹	۳	

تجربه مربیان و مدارک معتبر " با ضریب ۰/۳۴۴ مهمترین عنصر در بخش عامل انسانی است و عامل "عدم نظارت مدیریت بر ایمنی و استاندارد ها" در اولویت دوم قرار دارد.

همچنین طبق جدول ۴ نرخ ناسازگاری ماتریس ترکیبی بر اساس خروجی نرم افزار ۰/۰۹ بدست آمد، که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ می باشد، ناسازگاری چندانی وجود ندارد. همانگونه که خروجی نرم افزار نشان می دهد عامل " عدم

جدول ۴. وزن نهایی و اولویت بندی عناصر عامل انسانی

عامل	عناصر سازنده	وزن نهایی	اولویت	نرخ ناسازگاری
عامل (رفتار) انسانی	عدم تجربه مربیان و مدارک معتبر	۰/۳۴۴	۱	۰/۰۹
	عدم نظارت مدیریت بر ایمنی و استانداردها	۰/۲۰۹	۲	
	عدم بکارگیری محتوای آموزشی و تمرینی	۰/۱۶۴	۳	
	عدم رعایت نظامات دولتی	۰/۱۱۰	۴	
	قانون گریزی (ورزشکاران)	۰/۰۷۲	۵	
	عدم نظارت بر فعالیت ورزشی	۰/۰۵۶	۶	
	عدم توجه به گواهی سلامت ورزشکاران	۰/۰۴۶	۷	

معیارها بر اساس فرآیند تحلیل سلسله مراتبی، " ایمن و استاندارد نبودن مکان و فضای ورزشی " با ضریب اهمیت ۰/۳۱۷ مهم ترین عامل در دسته عوامل فیزیکی نشان داده شد.

همچنین همانگونه که جدول ۵ نشان می دهد عناصر تشکیل دهنده عامل فیزیکی مورد بررسی و اولویت بندی قرار گرفت که نرخ ناسازگاری ماتریس ترکیبی بر اساس خروجی نرم افزار ۰/۰۸ است، که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ می باشد، ناسازگاری وجود ندارد. پس از محاسبه وزن زیر

جدول ۵. اولویت بندی عناصر عامل فیزیکی

عامل	عناصر سازنده	وزن نهایی	اولویت	نرخ ناسازگاری
فیزیکی	ایمن و استاندارد نبودن مکان و فضای ورزشی	۰/۳۱۷	۱	۰/۰۸
	استاندارد نبودن تجهیزات و وسایل ورزشی	۰/۳۰۰	۲	
	عدم سلامت تجهیزات ورزشی	۰/۲۸۳	۳	
	عدم وجود تجهیزات لازم برای حمل مصدوم	۰/۱۰۰	۴	

نشان می‌دهد عناصر " عدم وجود یا نقص در قرارداد با مربیان متخصص " و " عدم وجود یا نقص در مجوز برگزاری فعالیت ورزشی در یک مکان غیر استاندارد " مهمترین عناصر این دسته از نگاه صاحب نظران بودند. ضریب اهمیت این عناصر به ترتیب ۰/۳۷۴ و ۰/۲۷۱ می‌باشند.

عناصر تشکیل دهنده عامل سازمانی نیز مورد بررسی و اولویت بندی قرار گرفت و همانگونه که جدول ۶ نشان می‌دهد نرخ ناسازگاری ماتریس ترکیبی بر اساس خروجی نرم‌افزار ۰/۰۷ بدست آمد، که با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ می‌باشد، سازگاری آن مورد تایید قرار گرفت. همانگونه که جدول ۶

جدول ۶. وزن نهایی و اولویت بندی عناصر سازنده عامل سازمانی

عامل	عناصر سازنده	وزن نهایی	اولویت	نرخ ناسازگاری
سازمانی	عدم وجود یا نقص در قرارداد با مربیان متخصص	۰/۳۷۴	۱	۰/۰۷
	عدم وجود یا نقص در مجوز برگزاری فعالیت ورزشی	۰/۲۷۱	۲	
	عدم وجود یا نقص در قرارداد با افراد متخصص در حوزه پزشکی	۰/۱۱۸	۳	
	عدم وجود یا نقص در قرارداد بیمه ورزشکاران و مربیان	۰/۱۰۲	۴	
	عدم وجود یا نقص در قرارداد اماکن ورزشی	۰/۰۷۰	۵	
	نقص در طی فرآیند قانونی قراردادهای ورزشی	۰/۰۶۵	۶	

و در انتها وزن و رتبه نهایی کلیه عناصر در مقایسه با یکدیگر مورد بررسی و اولویت بندی قرار گرفت که در جدول ۷ نشان داده شده است.

جدول ۷. وزن و رتبه نهایی کلیه عناصر در مقایسه با یکدیگر

عناصر سازنده عوامل	وزن نهایی	اولویت	نرخ ناسازگاری
عدم تجربه مربیان و مدارک معتبر	۰/۲۳۹	۱	۰/۰۸
عدم نظارت مدیریت بر ایمنی و استانداردها	۰/۱۴۶	۲	
عدم بکارگیری محتوای آموزشی و تمرینی	۰/۱۱۴	۳	
عدم وجود یا نقص در قرارداد با مربیان متخصص	۰/۰۸۱	۴	
عدم رعایت نظامات دولتی	۰/۰۷۷	۵	
عدم وجود یا نقص در مجوز برگزاری فعالیت ورزشی	۰/۰۵۹	۶	
قانون گریزی (ورزشکاران)	۰/۰۵۰	۷	
عدم نظارت بر فعالیت ورزشی	۰/۰۳۹	۸	
عدم توجه به گواهی سلامت ورزشکاران	۰/۰۳۲	۹	
ایمنی و استاندارد نبودن مکان و فضای ورزشی	۰/۰۲۷	۱۰	
استاندارد نبودن تجهیزات و وسایل ورزشی	۰/۰۲۶	۱۱	
عدم وجود یا نقص قرارداد با افراد متخصص در حوزه پزشکی	۰/۰۲۶	۱۲	
عدم سلامت تجهیزات ورزشی	۰/۰۲۴	۱۳	
عدم وجود یا نقص در قرارداد بیمه ورزشکاران و مربیان	۰/۰۲۲	۱۴	
عدم وجود یا نقص در قرارداد اماکن ورزشی	۰/۰۱۵	۱۵	
نقص در طی فرآیند قانونی قراردادهای ورزشی	۰/۰۱۴	۱۶	
عدم وجود تجهیزات لازم برای حمل مصدوم	۰/۰۰۹	۱۷	

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر، تحلیل عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی بود. یافته های پژوهشی نشان داد که عامل انسانی با بیشترین وزن (۰/۶۸۸) در اولویت اول، عامل سازمانی با وزن (۰/۲۳۳) در اولویت دوم، و در نهایت عوامل فیزیکی با وزن (۰/۰۷۹) در اولویت سوم می باشد. شاه منصور و مظفری (۲۰۰۶) در اولویت بندی عوامل بروز بحران های ورزشی به ترتیب بی توجهی به مدیریت (نرم افزار) را به عنوان اولویت اول، تاسیسات و اماکن (سخت افزار) و عوامل اجتماعی و روانی حاکم بر رفتار (جان افزار) به طور مشترک اولویت دوم، و رسانه ها را به عنوان اولویت سوم، قلمداد کردند، که اولویت اول آنها با تحقیق حاضر همخوانی دارد. یکی از علل ناهمخوانی اولویت های دوم و سوم تحقیق مظفری با تحقیق حاضر احتمالاً جامعه آماری می باشد. تحقیق حاضر با مطالعه پرونده های حقوقی در ورزش انجام شده در حالیکه آزمودنی های مظفری تماشاگر، ورزشکار، مربی، داور و خبرنگار بوده (۳۶).

بطور کلی در پژوهش حاضر عامل (رفتار) انسانی به هفت عنصر تقسیم شده بود که از بین این عناصر، "عدم تجربه مربیان و مدارک معتبر" با وزن (۰/۳۴۴) بالاترین اولویت را داراست. در اولویت بندی نهایی عناصر هفده گانه موثر بر تشکیل پرونده های حقوقی ورزش نیز این عنصر با وزن (۰/۲۳۹) در اولویت اول قرار داشت. پس لازم است در زمینه فعالیت های ورزشی با قرار دادن افراد کاردان و با تجربه در سمت های کلیدی تا حدودی از بروز دادخواهی ها جلوگیری کرد، زیرا افراد کم تجربه قادر به درک وضعیت خطرناک نبوده و در جلوگیری از بروز حوادث، توانمند نمی باشند. این یافته با نتایج پژوهشی جهاننیده (۲۰۱۰)، سیریل (۱۹۹۱) و گری (۱۹۹۱) همراستاست. بطوریکه جهاننیده در پژوهش خود در ارزیابی وظایف حقوقی سرپرستان و مربیان نتیجه گرفت که مربی باید برای آماده سازی ورزشکار، آموزش حرکات و مهارت ها، الزام ورزشکار به انجام فعالیت های ورزشی و غیره، صلاحیت فنی داشته باشد (۱۷). سیریل (۱۹۹۱) نیز یکی از عوامل بحران زا در ورزش را کم تجربگی مربی در برخورد با ورزشکاران، پرخاشگری مربی و عدم تسلط او بر رفتارشان دانست (۸). گری (۱۹۹۱) نیز بیان کرد علت افزایش دادخواهی های ورزشی غفلت مربیان و دیگر رهبران برنامه های ورزشی و تفریحی و دانش اندک آنها در خصوص نحوه کاهش صدمات قابل پیش بینی در ورزش است (۱۴). عنصری که در اولویت دوم از عوامل انسانی قرار دارد

"عدم نظارت مدیریت بر ایمنی و استانداردها" با وزن (۰/۲۰۹) است که در جمع بندی نهایی نیز با وزن (۰/۱۴۶) در اولویت دوم قرار داشت. در راستای تایید یافته حاضر نتایج پژوهش فروسدیک (۱۹۹۷) نشان داد یکی از علل بروز بحران های ورزشی عوامل مدیریتی است (۱۲). این یافته با نتایج پژوهشی مادون (۱۹۹۸)، برایان (۱۹۹۸)، استایلز (۲۰۰۲)، سیائو (۲۰۰۵)، سیدلر (۲۰۰۶) نیز همراستاست. بطوریکه برایان (۱۹۹۸) بیان کرد یکی از مهمترین عواملی که می تواند در خسونت و پرخاشگری تماشاگران تاثیر گذار باشد و موجب بروز حوادث و در نتیجه دادخواهی گردد، عدم وجود تسهیلات مناسب و عدم طراحی صحیح و ایمن تاسیسات و تجهیزات ورزشی می باشد که از وظایف مدیران مجموعه های ورزشی است (۵). ضمن اینکه یافته های پژوهشی مادون (۱۹۹۸) نشان داد عدم تامین ایمنی تاسیسات از طرف عوامل برگزاری رویدادهای ورزشی منجر به آسیب دیدگی کاربران و تماشاگران رویدادهای ورزشی خواهد شد (۲۲). استایلز (۲۰۰۲) نیز در یافته های پژوهشی خود به این نتیجه رسید که به دلیل اینکه فعالیت های پر خطر در آینده از محبوبیت بیشتری برخوردار خواهند شد، مدیر تاسیسات ورزشی باید در کاهش خطراتی که باعث دادخواهی می شود، تلاش کند (۳۹). ضمناً سیائو (۲۰۰۵) وضعیت دادخواهی در مراکز آبی را بررسی کرد و نتیجه گرفت در بیشتر دادخواهی ها در مراکز آبی، تاسیسات و اماکن و همچنین منابع انسانی شامل مربی و ناجیان بیشترین تقصیر را دارند و دادخواهی ها در مراکز آبی در آینده افزایش پیدا خواهد کرد (۱۵). سیدلر (۲۰۰۶) نیز مشاهده کرد که تاسیسات تفریحی و ورزشی از مهمترین بسترهای ایجاد حوادث و دادخواهی است. بنابراین کنترل تاسیسات تفریحی و ورزشی یکی از مهمترین وظایف مدیران تاسیسات است (۳۴).

"عدم بکارگیری محتوای آموزشی و برنامه تمرینی مناسب" با وزن (۰/۱۶۴) در اولویت سوم قرار دارد که در اولویت بندی نهایی عناصر نیز با وزن (۰/۱۱۴) در اولویت سوم قرار دارد. این یافته با نتایج پژوهشی جهاننیده (۲۰۱۰) و رضایی صوفی املشی (۲۰۱۱) همراستاست. بطوریکه یافته های پژوهشی جهاننیده نشان داد به منظور جلوگیری از وقوع حوادث، بکارگیری قالب تمرینی مناسب، رعایت اصول ایمنی و همچنین تدوین مناسب برنامه آموزش حرکات و مهارت ها، موجب ایمن سازی و پیشگیری از آسیب های احتمالی و نهایتاً دعوی بعدی خواهد شد (۱۷). رضایی صوفی املشی (۲۰۱۱) نیز بیان کرد، عدم توانایی های علمی و آموزشی

نمود (۲۴). همچنین ابراهیم زاده (۲۰۱۲) مسئولیت ناشی از صدمات ورزشی را بررسی کرد و نتیجه گرفت در صورتیکه مقررات ورزشی رعایت شود و آن مقررات هم بر خلاف موازین شرعی نباشد و خطایی بر روی ورزشکار دیگر حادث شود، مسئولیت کیفری نخواهد بود با این حال مسئولیت مدنی در هیچ صورتی از بین نخواهد رفت و همچنان پابرجاست. ضمن اینکه در برخی از پرونده های دادخواهی نقش قانونگری غیرقابل انکار است (۹).

عنصر "عدم نظارت بر فعالیت ورزشی" با وزن (۰/۰۵۶) در اولویت ششم قرار دارد که در اولویت بندی کلی جدول (۷) این عنصر با وزن (۰/۰۳۹) در اولویت هشتم قرار دارد. این یافته نیز با یافته های جهاننیده (۲۰۱۰) و کیسر (۱۹۸۶) همراستاست. طبق یافته های پژوهشی جهاننیده سازماندهی و تجانس و نیز نظارت بر فعالیت های ورزشی، تفکیک ورزشکاران از نظر سنی، مهارت و نوع فعالیت موجب کاهش بروز آسیب های ورزشی خواهد شد و در صورت واگذاری امور به اختیار شرکت کنندگان و بروز حادثه، مسئولیت بر عهده مربی است (۱۷). کیسر (۱۹۸۶) نیز در بررسی مسئولیت و قانون در تفریح و ورزش بیان کرد درک اصول غفلت از طرف عوامل برگزاری رویدادهای ورزشی و مدیریت مناسب می تواند از وقوع دادخواهی ها جلوگیری کند (۱۸). در اولویت هفتم "عدم توجه به گواهی سلامت ورزشکاران" با وزن (۰/۰۴۶) قرار دارد و در مدل کلی در جدول (۷) این اولویت با وزن (۰/۰۳۲) در اولویت نهم قرار دارد. این یافته نیز با مشاهدات جهاننیده (۲۰۰۶) همراستاست. وی در مقاله خود بیان کرد احراز سلامتی ورزشکار بر عهده مربی است و مربی موظف است تا قبل از ارجاع هر حرکتی به ورزشکار، از سلامت او اطمینان حاصل کند در غیر اینصورت و در صورت بروز حادثه دادخواهی غیرقابل اجتناب خواهد بود (۱۷).

طبق جدول (۳) پس از عامل انسانی، عامل سازمانی با وزن (۰/۲۳۳) دارای اولویت دوم می باشد. این یافته با اظهارات سیائو (۲۰۰۵) همراستاست که بیان کرد بیشتر دادخواهی های تاسیسات آبی ورزش ناشی از قوانین و مقررات مدیریتی سازمان است (۱۵). همانطور که در جدول (۲) نشان داده شده است عامل سازمانی به شش عنصر سازنده تقسیم شده است که در آن عنصر "عدم وجود یا نقص قرارداد با مربیان متخصص" با وزن (۰/۳۷۴) در اولویت اول قرار دارد. این عنصر در اولویت بندی کلی جدول (۷) با وزن (۰/۰۸۱) در اولویت چهارم قرار داشت. در همین راستا و در تایید این یافته

مربیان و داوران و اصرار بر اقدامات غیرمنطقی توسط برخی از آنان زمینه های بی توجهی به اصول و رعایت قوانین را در ورزش بوجود آورده است که خود موجب بروز دادخواهی های قانونی بعدی شده است (۳۳).

عنصر "عدم رعایت نظامات دولتی" با وزن (۰/۱۱۰) در اولویت چهارم قرار دارد که این عنصر در اولویت بندی کلی با وزن (۰/۰۷۷) در جایگاه پنجم قرار دارد. نظامات دولتی به قوانین؛ تصویب نامه ها و آیین نامه ها؛ بخشنامه ها و دستورالعمل هایی که از طرف قانونگذار یا مقامات صلاحیت دار تصویب می شود، اطلاق می گردد. به عبارتی در معنای وسیع و کلی می توان گفت هر بی احتیاطی و بی مبالاتی یا عدم مهارت حکایت از نادیده گرفتن یک ضابطه و نظامنامه است. لکن در معنای خاص، عدم رعایت نظامات دولتی در زمانی احراز می گردد که یک شخص؛ مشخصا یک دستورالعمل صریح قانونی و انضباطی را نادیده گرفته باشد، صرفنظر از اینکه این تخطی ناشی از فعل یا ترک فعل یا جهل و ناآگاهی به حوزه های تخصصی خود باشد. طبق یافته های پژوهشی جهاننیده (۲۰۱۰) یکی از وظایف اصلی مربیان، رعایت قوانین و مقررات در نظارت بر فعالیت های ورزشی است. زیرا فعالیت های ورزشی به صورت بالقوه متضمن خطرات بسیاری است و یکی از مهمترین عواملی که می تواند مانع از به فعل در آمدن این خطرها شود، حضور و نظارت و رعایت مقررات حاکم بر ورزش از طرف مربی است (۱۷). کیسر (۱۹۸۶) نیز در تایید یافته های این پژوهش بیان کرد اگر کارمندان اصول غفلت را درک کنند و مدیریت خوبی داشته باشند می توان دادخواهی ها را کاهش داد (۱۸). از دیدگاه سیدلر (۱۹۹۹) بی مبالاتی در انجام یک وظیفه یا کم توجهی در اجرای قوانین و مقررات یک وظیفه که منجر به آسیب شرکت کننده یا اموال و دارایی ها و در نتیجه دادخواهی شود، پیگرد قانونی دارد (۳۵).

در اولویت پنجم "قانون گریزی (ورزشکاران)" با وزن (۰/۰۷۲) قرار دارد که در اولویت بندی نهایی جدول (۷) با وزن (۰/۰۵۰) در اولویت هفتم بود. این یافته نیز با نتایج پژوهشی محمد زاده رهنی (۲۰۰۸) و ابراهیم زاده (۲۰۱۲) همراستاست. رهنی در پژوهش خود که حوادث و صدمات ورزشی را از نظر فقهی بررسی کرد، نتیجه گرفت در صورتیکه ورزشکاران با علم و اطلاع از قوانین ورزشی، به ورزش بپردازند، ورزشکار صدمه زنده ضمانتی نخواهد داشت و در این صورت قصاص و دیه از فرد جانی ساقط خواهد بود اگرچه قانون گریزی یک ورزشکار وی را متحمل خسارت خواهد

وظیفه مراقبتی سرپرست ورزشی ایجاب می کند که بدون تأییدیه پزشکی، اجازه شرکت در اردو و انجام فعالیت ورزشی را به ورزشکاران ندهد (۱۷). ضمن اینکه ویشته (۲۰۰۴) اظهار می کند طبق ماده ۷ آیین نامه لیگ حرفه ای فوتبال، هر باشگاه موظف به استخدام یک پزشک نیمه وقت و یک فیزیوتراپ تمام وقت برای تیم است و باید قبل از شروع مسابقات، به همراه فهرست نام بازیکنان، مشخصات کامل آنها را نیز به سازمان لیگ اعلام کند و در بسیاری از دادخواهی ها، عامل دادخواهی عدم وجود افراد متخصص پزشکی در محل برگزاری رویداد ورزشی بوده است (۴۱).

در اولویت چهارم "عدم وجود یا نقص در قرارداد بیمه ورزشکاران و مربیان" با وزن (۰/۱۰۲) قرار دارد که در مدل کلی این عنصر با وزن (۰/۰۲۲) در اولویت چهاردهم قرار دارد. این یافته با اظهارات ویشته (۲۰۰۴) همراستاست. از دیدگاه وی یکی از بسترهای بروز دادخواهی در ورزش نقص یا عدم انعقاد قراردادهای بیمه ای ورزشکاران است. اگرچه از نظر وی مطابق بندهای ۳ و ۵ ماده ۲۴ آیین نامه نقل و انتقال های بازیکنان و مربیان باشگاه های ورزشی بیمه بازیکنان و تامین وسایل ورزشی و ایمنی لازم برای تمرین و مسابقات از ضروریات است (۴۱).

عنصر "عدم وجود یا نقص در قرارداد اماکن ورزشی" با وزن (۰/۰۷۰) اولویت پنجم را به خود اختصاص داده است که در اولویت بندی کلی در جدول (۷) با وزن (۰/۰۱۵) در اولویت پانزدهم قرار دارد. این یافته با اظهارات ویشته (۲۰۰۴) همراستاست. وی بیان کرد عامل برخی از دادخواهی های ورزشی قراردادهای مرتبط با اماکن ورزشی است. از نظر وی آسیبهای رخ داده در اماکن ورزشی تحت کنترل سازمان تربیت بدنی (وزارت ورزش و جوانان)، جزء مسئولیت سرپرست این سازمان است و هر گونه اهمال کاری در هر بخش از این اماکن از جمله تدوین و انعقاد قراردادهای مربوطه، مسئولیت وزارت ورزش و جوانان اتفاق به دنبال خواهد داشت (۴۱).

عنصر "نقص در طی فرآیند قانونی قراردادهای ورزشی و ثبت و نگهداری مدارک قرارداد" با وزن (۰/۰۶۵) در اولویت ششم قرار دارد و در مدل کلی با وزن (۰/۰۱۴) اولویت شانزدهم را به خود اختصاص داده است. این یافته با مشاهدات نعمت الهی (۲۰۰۹) همراستاست. بطوریکه نامبرده اظهار نمود برخی از پرونده های حقوقی ورزش ناشی از عدم طی فرآیندهای قانونی قراردادهاست و طرفین قرارداد بنا به دلایل متعدد در زمان اجرای قرارداد بطور عمدی یا از روی غفلت دچار اشتباه شده اند و همین موضوع آنها را در ادامه راه با

پژوهشی، گری (۱۹۹۱) اظهار کرد که یکی از دلایل افزایش دادخواهی های ورزشی مربیان، معلمان و دیگر مدیران برنامه های ورزشی و تفریحی هستند که بدون توجه به شایستگی های ویژه هر ورزش با سازمان های ورزشی همکاری می کنند و غفلت آنها موجب بروز آسیب های ورزشی متعدد شده است (۱۴).

در اولویت دوم "عدم وجود یا نقص در مجوز برگزاری فعالیت ورزشی در یک مکان ورزشی" با وزن (۰/۲۷۱) قرار دارد که در مدل کلی با وزن (۰/۰۵۹) در اولویت ششم قرار داشت. این یافته نشاندهنده اینست که برگزاری رویدادهای ورزشی بدون مجوز در صورت بروز حادثه مسئولیت قانونی عوامل اجرایی رویداد را به دنبال خواهد داشت. در تأیید یافته های این بخش می توان به اظهارات آقایی نیا (۱۹۹۹)، شیخوند (۲۰۱۱)، نظریان و رضانی (۲۰۱۳) و استایلز (۲۰۰۲) اشاره کرد. از دیدگاه آقایی نیا یکی از عواملی که در ورزش باعث بروز حوادث می گردد برگزاری فعالیت ورزشی در اماکن ورزشی نامناسب و غیراستاندارد است (۲). شاه منصوری و مظفری (۲۰۰۶) نیز دومین عامل موثر در بروز بحران های ورزشی را برگزاری فعالیت ورزشی در تاسیسات و اماکن ورزشی نامناسب که از مجوز لازم برای برگزاری مسابقات و فعالیت های ورزشی برخوردار نیستند، می دانند (۳۶). از دیدگاه شیخوند (۲۰۱۱) بی توجهی در تنظیم قراردادهای برگزاری رویدادها یکی از علل بروز دعوی حقوقی ورزش است (۳۷). نتایج تحقیقات نظریان و رضانی (۲۰۱۳) نیز نشان داد که بیش از ۶۰ درصد کل آسیب های جسمانی در میان دانشجویان به وضعیت نامطلوب اماکن ورزشی بر می گردد که در اکثر آنها هیچگونه مجوزی برای برگزاری رویداد به شکل استاندارد وجود ندارد (۳۳). فروسدیک (۱۹۹۷) نیز یکی از علل بروز بحران های ورزشی را عامل سخت افزار (تاسیسات و اماکن) می داند (۱۲). همچنین نتایج تحقیقات استایلز (۲۰۰۲) نشان داد شایعترین خطرات یا صدماتی که یک مدیر تاسیسات ورزشی یا تفریحی باید در کاهش آنها تلاش کند آسیب هایی است که باعث دادخواهی می شود و دریافت مجوز برگزاری رویدادهای ورزشی از این نوع است (۳۹).

"عدم وجود یا نقص در قرارداد با افراد متخصص در حوزه پزشکی و قرارداد با درمانگاه یا بیمارستان" با وزن (۰/۱۱۸) در اولویت سوم قرار دارد. در مدل کلی این عنصر با وزن (۰/۰۲۶) در اولویت دوازدهم قرار دارد. این یافته را می توان با نتایج پژوهشی جهاندیده (۲۰۰۶) همراستا دانست. وی

مشکل روبرو کرده است. وی در مورد قرارداد باشگاه های ورزشی با بازیکنان حرفه ای بیان کرد که قرارداد یک عقد دو عهده‌ی محسوب می شود و باشگاه و بازیکن در برابر هم تعهداتی دارند که در صورت نقض آنها ضمانت اجراهایی در اختیار طرف مقابل قرار می گیرد (۲۸).

این یافته با نتایج پژوهشی نظریان (۲۰۱۶) نیز همراستا می باشد. نامبرده مشاهده کرد که از دیدگاه مدیران اجرایی ورزش و استادان دانشگاهی مدیریت ورزشی از بین چهار مؤلفه تشکیل دهنده عامل قانونمداری مرتبط با صلاحیت های قانونی مدیران ورزشی، به ترتیب مؤلفه های «تدوین چارچوب قانونی برای مدیریت مالی (مالیاتی) سازمان»، «شناخت مقررات قانونی رشته ورزشی تحت مدیریت» و «نگارش و پیروی از توافقاتنامه های قراردادی برای کارکنان، ورزشکاران و سایرین» دارای رتبه اول تا سوم از نظر میزان اهمیت بودند (۲۶).

همان طور که در جدول (۳) مشاهده شد عوامل فیزیکی با وزن نهایی (۰/۰۷۹) در اولویت سوم عوامل فردی و سازمانی موثر در دادخواهی های ورزشی قرار گرفته است. در تایید این موضوع آقایی نیا (۱۹۹۹) یکی از عوامل حادثه آفرین در محیط های ورزشی را وسایل و تجهیزات ورزشی بیان کرده است (۲). در راستای تایید این یافته فروسدیک (۱۹۹۷) و نظریان و رضانی (۲۰۱۳) نیز مشاهده کردند که یکی از علل بروز بحران های ورزشی را عوامل سخت افزاری (فیزیکی) است (۳۲ و ۱۲). همانطور که در جدول (۲) نشان داده شده است عامل فیزیکی به چهار عنصر سازنده تقسیم شده است، بطوری که «ایمن و استاندارد نبودن مکان و فضای ورزشی» با وزن (۰/۳۱۷) در اولویت اول قرار دارد و در مدل کلی با وزن (۰/۰۲۷) اولویت دهم را به خود اختصاص داده است. نظریان و رضانی (۲۰۱۳) بیان کردند اگر چه عوامل و متغیر های متعددی در بروز حوادث و آسیب های ورزشی نقش دارند، به نظر می رسد ایمنی مناسب اماکن و تجهیزات ورزشی نقش مهمی در کاهش این وقایع بر عهده دارند. فضاهای ورزشی کشور از نظر حریم، سکو و جایگاه تماشاگران وضعیت مناسبی ندارند و وضعیت سرویس بهداشتی و آبخوری های این اماکن نیز ناامن است. آنها ارتباط بین ایمنی و کارایی اماکن و تاسیسات ورزشی با میزان شیوع آسیب های ورزشی را در میان دانشجویان سنجیدند که در این پژوهش ۵۲ درصد از دانشجویان وضعیت اماکن را نامناسب معرفی کردند (۳۳). مادون (۱۹۹۸) نیز بیان کرد اگر مدیر تاسیسات ایمنی، تاسیسات را حفظ نکنند، منجر به آسیب حصار و

کاربران می شود (۲۲).

هوتسکی (۲۰۰۶) بیان کرد صاحبان کسب و کارها با فراهم کردن محیطی کارآمد و امن می توانند دادخواهی های قانونی را کاهش و محبوبیت کسب و کارها را افزایش دهند (۲۱). سیدلر (۲۰۰۶) نیز بیان کرد طراحی ضعیف تاسیسات ممکن است باعث افزایش مواجهه شرکت کنندگان با شرایط خطرآفرین شود و این عوامل می تواند به احتمال بیشتر آسیب ها و افزایش دادخواهی ها از غفلت سازمان ها منجر شود (۳۴). در همین زمینه برایان (۱۹۹۸) یکی از عوامل بحران زا در ورزش را عدم وجود تسهیلات مناسب و عدم طراحی صحیح تاسیسات می داند (۵).

در اولویت دوم عنصر «استاندارد نبودن تجهیزات و وسایل ورزشی» با وزن (۰/۳۰۰) قرار دارد که در اولویت بندی نهایی در جدول (۷) با وزن (۰/۰۲۶) در اولویت یازدهم قرار داشت. در تایید این موضوع بالیو و ماتیزو (۱۹۸۴) یکی از علل افزایش دادخواهی ها در حوزه های تفریحی و اوقات فراغت را تکنولوژی جدید و تجهیزات پیچیده دانسته اند (۴). این یافته با نتایج پژوهشی نظریان و رضانی (۲۰۱۳) همراستا است. این پژوهشگران مشاهده کردند برخی از تجهیزات و وسایل ورزشی از استاندارد مناسب برخوردار نیست و همین موجب اعتراض و شکایت برخی از دانشجویان شده است. از نظر نامبردگان استفاده از تجهیزات و وسایل استاندارد نه تنها از نظر ایمنی و تامین سلامت کاربران بسیار مهم است؛ بلکه در آموزش و یادگیری صحیح مهارت های ورزشی و پیشرفت ورزشکاران نیز بسیار موثر است. در واقع رعایت نکردن استانداردهای هر وسیله ورزشی بیانگر عدم پیشگیری کامل از بروز حوادث و افزایش احتمال بروز خطرات و آسیب های ورزشی است که گاهی خطرات جبران ناپذیری همچون مرگ را به دنبال خواهد داشت (۳۳).

«عدم سلامت تجهیزات ورزشی» با وزن (۰/۲۸۳) در اولویت سوم قرار دارد که در اولویت بندی نهایی با وزن (۰/۰۲۴) اولویت سیزدهم را به خود اختصاص داده است. در تایید این یافته کاشف (۲۰۱۱) بیان کرد که بسیاری از حوادث ورزشی ناشی از نقص وسایل ورزشی است و اگر حادثه ناشی از وسایل ورزشی باشد هم سازنده و هم فروشنده مسئول خواهند بود (۱۹). کارول و کوناگتون (۲۰۰۶) بیان کردند مربیان و مدیران ورزشی باید نقش بازدارنده در مقابل خطرات غیر معقول آسیبزا برای شرکت کنندگان داشته باشند و باید به طور منظم تجهیزات و تاسیسات را برای پیدا کردن هر گونه خرابی و فرسایش بازرسی کنند (۷). همچنین از دیدگاه

دادگستری در حیطه ورزش بر این عقیده بودند که وسایل و تجهیزات لازم برای حمل مصدوم، جزء وظایف مدیران و مسئولان ورزشی نمی باشد و این وظیفه بر عهده آمبولانس اعزامی به محل حادثه است. به همین دلیل این عنصر کمترین وزن را داشته و از نظر کارشناسان در بروز دادخواهی های ورزشی از اهمیت بالایی برخوردار نیست.

به نظر می رسد با توجه به یافته های حاصل از پژوهش حاضر بطور کلی عامل انسانی، سازمانی و فیزیکی نقش انکارناپذیری در بروز آسیب های ورزشی و همچنین مناقشات حقوقی یا قضایی ورزش دارند و این موضوع ایجاب می کند تا تمامی دست اندرکاران حوزه اجرای ورزش تمهیدات ویژه ای در رابطه با گزینش و بکارگیری منابع انسانی، استفاده و نگهداری تجهیزات و اماکن ورزشی و نیز تدوین قوانین و مقررات مبتنی بر اصول حاکم در فضای ورزش داخلی و بین المللی ایجاد نمایند تا کمتر شاهد بروز دادخواهی های ورزشی و خسارات گاه غیرقابل جبران این حوزه باشند.

سیدلر (۲۰۰۶) کنترل تاسیسات تفریحی، تربیت بدنی و ورزشی یکی از مهمترین وظایف مدیران تاسیسات است زیرا این عوامل می تواند به احتمال بیشتر آسیب ها و افزایش دادخواهی ها منجر شود (۳۴).

از بین عوامل فیزیکی اولویت چهارم "عدم وجود تجهیزات لازم برای حمل مصدوم به بیمارستان" با وزن (۰/۱۰۰) می باشد که در اولویت بندی نهایی در جدول (۷) با وزن (۰/۰۰۹) اولویت هفدهم را به خود اختصاص داده است. این یافته نیز با نتایج پژوهشی جهاننیده (۲۰۱۰) همراستاست. وی برخی از دادخواهی های شکل گرفته در ورزش را نارسایی تجهیزات حمل و انتقال مصدومان ورزشی عنوان نمودند. وی کمک به ورزشکار مصدوم را، از تکالیف قانونی سرپرست و مربی می داند، زیرا سمت مربیگری و حضور در صحنه اقتضا دارد که در حد توانایی، به مصدوم کمک کنند. البته نوع کمک و نحوه آن و نیز مسئولیت ناشی از قصور، بستگی به شرایط دارد (۱۷). اگرچه در این پژوهش بسیاری از کارشناسان رسمی

منابع

1. Abdolmaleki, vali, Nazarian Madvani, A.kohandel, M. Evaluation of physical education teachers' professional standards Alborz Province. MS Thesis, Islamic azad university of Mallard; 2015.
2. Aghayi nia, Hussein. criminal responsibility of sports operations, Faculty of Law and Political Science at Tehran University, 1999. No. 46
3. Alavi Qazvini , Ali, Mohammad Mehdi Miqdad. jurisprudence and legal basics of civil irresponsibility of athletes in the sport activities, Journal of Mofid, 2011. No. 85
4. Baley, J.A. Mathews, D.L. Law and liability in athletics, physical education, and recreation, Newton, MA: Allyn and Bacon. 1984.
5. Brain, wenn. Violence today. 1998. No,4, <http://www.aic.gov.au/publication/vt4-text.htm>
6. Burnstein, I.M. Liability for injuries suffered in the course of recreational sport: application of the negligence standard, University of Detroit Mercy Law Review, 1994. 71:993-1023
7. Carroll, M.S. Connaughtin, D.P. Proper maintenance of athletic fields and legal liability, journal of Physical Education, Recreation & Dance, 2006.77(5): Research Library P.10
8. Cyril, M, Violence in spectators. Studies a bout the general and specific administrative process 1991.
9. Ebrahimzadeh, Rahim. Responsibility of sports injuries, right to publishing legal articles Hag Gostar. 2012.
10. Farsi, Alireza. Check the status of schools for sport fields. Research projects, Institute of physical Education and sport science ,2006.
11. Forughi javad. Assessment of Knowledge and familiarity athletic trainers, physical education teachers and athletic directors in Tehran with sports rights. Research projects, Institute of physical Education and sport science. 2005.
12. Frostdic, steve ,cultural complexity in the British stadia safety industry Butteworth-Heinemum. 1997.

13. Girvan, G, Girvan, J.T. Risk management practices in athletics- A content analysis, *Journal of Physical Education Recreation & Dance*, 1993. 64(4): Research Library, P 26.
14. Gray, G.R. Risk management planning: conducting a sport risk assessment to enhance program safety, *Journal of Physical Education, Recreation and Dance*, 1991. 62(6): Research Library, p29
15. Hsiao. R. Analysis of risk management practices and litigation status in aquatic centers, Doctoral dissertation, Florida State University College of Education, Copyright by ProQuest Information and Learning Company. 2005.
16. Izadi, Behzad., Hashem. Kuzeh chian, Mohammad. Ehsani, Saeed Sadeghi-Boroujerdi, Reza Soleimani, role of risk management in reducing litigation in pools of Tehran, *Journal of Management and Development of Sports*, 2013, No. 2 (3)
17. Jahandideh, MA. legal obligations of supervisors and coaches in sports camps, *Journal of Educational Psychology*, 2010; No. 34
18. Kaiser, R.A. Liability and law in recreation, parks, and sports, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall; 1986.
19. Kashef, Mir Mohammad, Hussein Pour Eskandar, athletic directors responsibilities and safety in places of sports spaces of schools , *Journal of Physical Education*, 2011; Issue 38.
20. Kashef, Mir Mohammad, Mehdi Sheydayi. rights and ethics of sports, Tehran, Bamdad book. 2010.
21. Lhotsky, G.J. An Analysis of risk management at NCAA Division I-A Football Stadiums, Doctoral dissertation, Florida State University College of Education, Copyright by ProQuest Information and Learning Company; 2006.
22. Madden, T.D. Risk management and facility insurance, In T.D. M adden (E.D), *Public assembly facilit law*. Irving, TX: International Association of Assembly Managers; 1998 ; pp. 199-230
23. Maloy, B.P., Safe environment. In D.J. Cotton, J.T. Wolohan, & T.J. Wilde (Eds), *Law for recreation and sport managers*, Dubuque, IA: Keridall/Hunt Publishing Company; 2001; pp. 105-118.
24. Mohammad Zadeh Rahni, MR, legal study of accidents and sports injuries, *Journal jurisprudence and the history of civilization*, Issue XVI; 2008.
25. Montazeri Najaf-Abadi, H. Sports rights and civil liability of athletes, Master's Thesis, University of Payam Noor Tiran; 2011.
26. Nazarian Madvani A. Evaluation exercise from the perspectives of executives determines the legal qualifications Academic experts and sporting director. *Sport management journal, Sport Management*. 2016; Issue 8, pp. 567- 588, No. 4.
27. Nazarian Madvani, A. Ramezani, A., Mokhtari Dinani, M. The effects of training teachers on effectiveness of physical education courses. *Journal of curreculem studies*; 2015; vol. 10 (38): 61-85.
28. Nematolahei, M.,. Contract of sports clubs with professional players, master's thesis, Faculty of Law and Political Sciences, Shiraz. 2009.
29. olsen, L. A. Scanlan, M. Mackay, S. Babul, D. Reid, M. Clark and P. Raina. Strategy for Prevention of soccer related injurious: a systematic review. *British Journal of sport Medicine*. 2006; 38, 89-94.
30. Parkhos. Boni , management in sport, translation of Nazarian A. and et al. Tehran: Shahid Rajai Teacher Training University; 2014.
31. Pauchant, T. Mitroff, L , Transforming the crisis organization preventing individual organization and environmental tragedy jossey bass. 1993.

32. Ramezani, A., Nazarian Madvani.A. The relationship between safety and efficiency of sports facilities from the perspective of students with the prevalence of sports injuries, sports management Studies Quarterly, 2013; Issue 21, pp. 194-173.
33. Rezai Sufi Amlashi, M., sport rights situation (civil liability) with an emphasis on athletic field in football, MS Thesis, University of Guilan. 2011.
34. Seidler, T.L. Planning and designing safe facilities, Journal of Physical Education, Recreation & Dance, 2006; 77(5): Research Library p32.
35. Seidler, T.L. Planning facilities for safety and risk management, In T.H Sawyer (E.d), Facilities planning for physical activity and sport, Dubuque, IA: Kendall/Hunt Publishing Company;1999;pp. 65-73
36. Shah Mansur, E., Amir Ahmad Mozaffari, Sports causes of the crisis and how to avoid them in the fields of software and hardware, software and media life, research in sports science, 2006; Issue XII, pp. 106-87.
37. Sheykhvand, Mohammad Sadiq, Legal review of criminology of violence in stadiums, the Master's thesis, University of Qom. 2011.
38. Soltani, ezzatollah .Prevalence of sports injuries in high school for boys (city of Mashhad).Master's thesis, University of Tehran. 1998.
39. Styles, A.E . The development of risk management recommendations and guidelines for a university recreational facility, Doctoral dissertation, Kent State University of Ohio, Copyright by ProQuest Information and Learning company ; 2002.
40. Taj, A,Naghavi, M., Jafari,F. Abdolvahabi,Z. The determination of sport coaches and managers' knowledge with sport laws. European Journal of Experimental Biology, 2012, 2(5):1738 – 1744.
41. Wishteh, A., Legal Basis of civil liability insurance of sport managers, Insurance Journal, 2004. Issue 76